

iSlojd

Egen dator i slöjden

Keynote- och iMoviedokumentation i textilslöjden, år 6

FÖRFATTARE ANNELI SKIÖLD

ARTIKEL NUMMER 5/2011

Denna artikel har 26 november 2010 accepterats för publicering i Skolportens numrerade artikelserie för utvecklingsarbete i skolan av Nacka kommuns läsgrupp med Björn Söderqvist fil. dr. samt rektor, Nacka kommun, som gruppens ordförande.

Fri kopieringsrätt i ickekommersiellt syfte för kompetensutveckling eller undervisnings i skolan och förskolan under förutsättning att författarens namn, artikelns titel och källa:

Skolportens artikelserie anges. I övrigt gäller copyright för författaren och Skolporten AB gemensamt.

Denna artikel är publicerad i Skolportens nättidskrift Undervisning & Lärande.

<http://www.skolporten.se/forskning/utveckling/>. Aktuell metodbok med författaranvisningar:

http://www.skolporten.se/wp-content/uploads/2012/03/UL_Metodbok_maj2011.pdf.

Vill du också skriva en utvecklingsartikel? Maila till info@skolporten.se

Abstract

Syftet med den här artikeln är att visa hur man kan förena traditionell undervisning med modern dokumentationsteknik. Eleverna i år 6 syr kläder och dokumenterar självständigt sin arbetsprocess med hjälp av sina personliga MacBooks. Eleverna filmar och tar kort med hjälp av datorn under arbetets gång. När klädesplagget är färdigt sammanställer eleverna sitt inspelade material med hjälp av programmen Pages, iMovie och Keynote för att avslutningsvis redovisa inför sina klasskamrater med hjälp av dataprojektorn. Min bedömning är att detta arbetssättet har hjälpt eleverna att dokumentera, reflektera och analysera.

Anneli Skiöld är utbildad textillärare sedan 14 år tillbaka.

Hon arbetar idag som textillärare på Igelboda skola.

Epost: anneli.skiold@nacka.se

Innehållsförteckning

1. Inledning och syfte.....	5
1.1 Bakgrund.....	5
1.2 Syfte.....	5
2. Metod.....	6
3. Huvuddel.....	6
4. Resultat.....	9
5. Diskussion.....	10
5.1 Förbättringar.....	11
Bilaga 1.....	12
Bilaga 2.....	13
Referenser.....	14

1. Inledning, syfte och frågeställning

1.1 Bakgrund

Ett problem med slöjden är att sätta ord på det vi gör. Vi arbetar med händerna och det är ofta mycket krävande att i text beskriva en relativt enkel process i slöjden. Själva arbetsprocessen är mycket viktig i ämnet slöjd dvs ”idé, planering, genomförande och reflexion” (Skolverket, 2000, s. 94) eller som den nya läroplanen, Lgr 11, uttrycker sig: ”idéutveckling, överväganden, framställning och värdering” (Skolverket, 2011a, s. 13). Lgr 11 skriver också att undervisningen ska ”bidra till att eleverna utvecklar förtrogenhet med begrepp som beskriver arbetsprocesser, redskap och slöjdföremåls estetiska uttryck.” (Skolverket, 2011b, s. 213). Genom undervisningen ska eleverna ges förutsättningar att utveckla förmågan att: ”analysera och värdera arbetsprocesser och resultat med hjälp av slöjdspecifika begrepp...” (Skolverket, 2011b, s.213).

Jag har tidigare provat på att låta eleverna dokumentera sina arbetsprocesser på olika sätt under åren. Under mina första år som nyexaminerad textillärare fick eleverna skriva loggböcker för hand efter varje lektion. Målet med dessa loggböcker var att eleverna i text och med egna ritade bilder skulle beskriva sin arbetsprocess. Arbetet med dessa böcker tog tid från själva slöjdamnet och det var många elever som rationaliserade sitt skrivande till kortast möjliga för att istället få arbeta med sitt slöjdarbete. Dessa loggböcker läste jag sedan igenom och satte min signatur i. Jag som lärare bedömde eller kommenterade inte stavfel i dessa loggböcker utan såg det som ”fri skrivning” där vissa elever fick med hela arbetsprocessen medan andra elever beskrev arbetsprocessen så fåordigt att det inte gick att se den röda tråden. Jag har också provat på att använda en nationell dokumentationsbas som skolan köper ett medlemskap i; www.slojd.nu. Jag har funnit att dessa dokumentationsformer har varit mycket tidskrävande och att det har också krävt att jag som lärare behöver hjälpa till mycket. Dessa arbetssätt har inte varit självgående för eleverna.

1.2 Syfte

Syftet med den här artikeln är att beskriva hur eleverna själva dokumenterade sina slöjdprocesser ur ett nytt digitalt perspektiv, från idé till färdig produkt samt hur de redovisade sina dokumentationer med hjälp av dataprojektorn inför varandra.

2. Metod

När jag började som textillärare på Igelboda skola hösten 2010 hade eleverna i år 6 precis fått varsin ny MacBook. Jag som textillärare såg genast en möjlighet att kunna använda datorerna på ett mycket konkret och naturligt sätt i textilslöjden. Jag ville prova och utvärdera MacBooks möjligheter som dokumentationshjälpmedel i textilslöjden.

Eleverna använde programmen iMovie, KeyNote och Pages. Dessa program fanns redan installerade i elevernas Mac-datorer. Eleverna har självständigt tagit film- och fotosekvenser under arbetets gång. När arbetsprocesserna, d.v.s. tillverkningen av det dokumenterade klädesplagget, var färdigt redigerade eleverna själva det inspelade/fotograferade materialet och avslutningsvis redovisade de för klassen med hjälp av dataprojektorn. Vid avslutad redovisning fanns det tid för klasskamraterna att ställa frågor till den elev som redovisat sin dokumentation. Terminen avslutades med att alla eleverna fick fylla i en skriftlig utvärdering och svara på frågor om dokumentationsprocessen.

3. Huvuddel

Eleverna på Igelboda skola får numera sina MacBooks d.v.s. sina bärbara datorer när de börjar år fem och använder dem tills att de går ut år 6. Skolan har ett avtal med en firma som hyr ut datorerna på tre år. Detta innebär att vissa elever får helt nya datorer medan andra elever får arva datorer som redan har används på skolan, allt enligt ett rullande schema. Skolan har ett serviceavtal med firman som innebär att om en dator går sönder lämnar skolan in den på reparation. Innan eleverna får sina datorer måste de skriva på en överenskommelse mellan elev, vårdnadshavare och skolan om lån av dator. Denna överenskommelse innehåller bl.a. anvisningar om vård och användning av datorerna. På skolan finns det två personer anställda som arbetar deltid (ca 50% vardera) med bland annat IT-relaterade frågor. Dessa personer ger eleverna under första veckan en introduktion i hur MacBooken fungerar, visar användbara programmen samt svarar på elevernas frågor. Det är också mycket vanligt att elever från år 6 senare under terminen kommer och visar aktuella program för eleverna i år 5. Detta system att eleverna lär av varandra fungerar mycket bra på skolan.

Det innebär att när eleverna i år sex kommer till textilslöjden har de hunnit pröva datorerna och är bekanta med programmen Pages, Keynote och iMovie och är lite varma i kläderna. Eleverna kan dock känna viss tveksamhet till alla stegen i t.ex. programmet iMovie men det brukar lösa sig på vägen. De olika programmen kan kort beskrivas:

- **Pages - ett ordbehandlingsprogram.**

Ger smidig ordbehandling och enkel sidlayout på Mac. Skapar snygga dokument och foldrar (www.apple, 2011a).

- **Keynote – Mac:s svar på PC:s powerpoint.**

I programmet Keynote finns 44 olika designade Apple-teman. Först drar man pekaren över ett tema för att snabbvisa de olika layouterna som hör till temat. Efter valet av den layout som passar för presentationen byter man ut platshållartexterna och grafiken med egna ord och bilder. Det går också att dra in bilder från en iPhoto-mapp, filmer från Movies-mapp och musik från iTunes-biblioteket via mediebläddraren (www.apple, 2011b).

- **iMovie - filmprogram**

I iMovie kan du göra filmtrailers, enkelt redigera ljud, skapa ljudeffekter, lägga till effekter och dela din nya film på Facebook, YouTube och mycket mer (www.apple, 2011c).

Eleverna i Igelboda skola har slöjd från år 3 till år 6. Eleverna har varje läsår en termin textilslöjd och en termin träslöjd. Lektionslängden per vecka varierar med 80 minuter i år 3, 100 minuter i år 4 och 5 samt 90 minuter i år 6.

När eleverna i år 6, vårterminen 2011, kom till textilslöjden fick de först genomföra en syövning som tog cirka två lektioner. Dels för att jag som lärare ville repetera deras kunskaper samt se hur de individuellt löste problem som uppstod på vägen när de följde en kort skriftlig instruktion. När startuppgiften var avklarad kom vi till kärnan av verksamheten på textilslöjden under år 6. Eleverna skulle sy ett klädesplagg och dokumentera processen digitalt.

Jag berättade om terminsuppgiften för eleverna och talade om att de fick välja att dokumentera arbetsprocessen med hjälp av Pages, Keynote eller iMovie. Eleverna valde oftast det program som de kände sig mest bekväma med.

Den första lektionen handlade framför allt om att eleverna skulle ta personliga mått, välja mönster och börja rita av sitt mönster. Eleverna utförde dessa uppgifter samtidigt som de på ett naturligt sätt dokumenterade med hjälp av kameran i datorn (se bilaga 1).

Lektion två började med att jag hade en genomgång tillsammans med eleverna och pratade om begrepp som t.ex. sömsmån, trådrakt och MVK (mot vikt kant) samt visade hur man lägger ut mönsterdelarna på tyg. Därefter fick eleverna fortsätta med sina egna arbeten och jag som lärare gick runt och hjälpte till. Eleverna dokumenterade själva slöjdprocessen genom att filma, ta kort samt skriva ner stödfakta i Pages under processen (se bilaga 2).

Lektion tre började även den med en gemensam genomgång där vi pratade om trikåtyger

kontra vävda tyger och med vilken söm som man ska använda till respektive tyg. Därefter fortsatte eleverna med sitt arbete. Varje elev hade en arbetsbeskrivning till sitt arbete. En beskrivning som med text och bilder beskriver hur det går till att sy det klädesplagget som eleven hade valt. Beskrivningen är ett grundmönster och det finns utrymme för eleverna att sätta sin personliga prägel på klädesplagget som de skulle sy. Målet var att eleverna självständigt skulle läsa, förstå och kunna arbeta efter beskrivningen. Eleverna fortsatte att arbeta och dokumenterar själva slöjdprocessen genom att filma, ta kort samt skriva ner stödfakta i Pages under processen.

Det hände några gånger under terminen att elever kom till textilslöjden utan dator, oftast berodde det på att något fel uppstått med datorn och att de hade lämnat in den på service. Detta löste vi genom att den elev som saknade dator lånade en kompis dator som hon eller han filmade eller tog kort med. Det inspelade materialet kunde lätt e-postas eller flyttas över med ett usb-minne till den reparerade datorn när den kom tillbaka från service. Det hände även att elever tog kort och/eller filmade med sina mobiltelefoner när de saknade dator. På detta sett fortlöpte arbetsprocessen i textilslöjden. Lektionerna startade oftast upp med en gemensam genomgång. Om det var någon elev som hade problem av teknisk art så försökte vi tillsammans diskutera hur vi skulle hitta en lösning på problemet. Därefter fortsatte eleverna arbeta med sina enskilt valda arbeten samt att jag påminde eleverna om dokumentationen. När eleverna var inne i sin arbetsprocess hände det att eleverna glömde stanna upp och fotografera/filma nya moment. Eleverna ville bara göra ”lite till och lite till...” innan de tog sina kort/filmade.

När klädesplagget var färdigt fick eleverna i hemläxa att sammanställa materialet med hjälp av iMovie och KeyNote för att sedan redovisa inför klassen. Om eleverna haft svårt att klara av denna uppgift hemma använde vi slöjdtid för att slutföra dokumentationen. Ofta la eleverna till egen vald bakgrundsmusik samt eget tal på filmerna/KeyNote-presentationerna.

Textilslödssalen har en portabel dataprojektor som tas fram och riktas mot ”vita tavlan”. Den elev som skulle redovisa kopplade ihop sin dator med projektorn. Eleven startade sin Keynote- eller iMovieredovisning och visade sin dokumentation för hela textilgruppen. Efter dessa redovisningar fanns det möjlighet för klasskamraterna att ställa frågor till den elev som hade redovisat.

4. Resultat

Jag märkte en tydlig reflektion hos eleverna när det fotograferade och/eller filmade materialet sammanställdes till dess redovisningsform. Eleverna kommenterade ofta det hela med ”Vad var det jag gjorde nu igen?” Genom att eleverna återigen fick titta på sina arbetsbeskrivningar, repetera arbetsredskap etc., fick de nu ur ett nytt perspektiv repetera de olika momenten samt sätta ord på arbetsprocessen. Ibland blev det inte korrekta textila termerna som eleverna använde vid redovisningarna, men som åskådare hade man inga problem att förstå vad de syftade på. Detta tyckte jag gav redovisningarna en trovärdighet, att de försökt att sätta egna ord på tillverkningsprocessen. Om det blev helt galet och ord användes på ett uppenbart inkorrekt sätt tog jag upp detta efter redovisningen tillsammans med klassen för diskussion. Spännvidden var stor när eleverna redovisade sina dokumentationer. Några elever filmade sitt arbete i bloggform och pratade in vad de skulle göra vid varje lektionstillfälle samtidigt som de filmade varandra och vad de gjorde (det blev lite för långt att titta på vid redovisningen), andra gjorde en Keynote med ett fåtal bilder och var kanske lite blyga när de skulle prata inför klassen vilket ledde till att presentationen blev kort. Det fanns alla versioner där emellan.

Vid terminens slut fick alla elever fylla i en utvärdering hur de tyckte terminen hade varit samt för- och nackdelar med att arbeta med datorerna i slöjden. Resultatet blev att de flesta elever tyckte det var bra med att använda datorerna i slöjden. Vissa svarade att de var ”roligare än förut.”, ”jätte- nöjd”, ”kul”, ”att det var roligt och enkelt”, ”det var bra, det gick snabbare” några få svarade ”som de andra lektionerna”, ”ok, ingen skillnad”. Eleverna svarade att det var roligt att se varandras resultat. ”Det var kul att se hur andra gjorde sina plagg för då kan man lära sig mer.” På frågan om de ville ha tydligare riktlinjer angående hur redovisningen skulle vara disponerade svarade eleverna t.ex. ”Det är bra nu, för då var allas inte likadant”, ”Nej, att bestämma själv var bäst.”, ”Det blir alltid roligare när man får vara med och bestämma” någon svarade att ”att det skulle vara bättre för att då är det ingen som smiter och gör korta presentationer”. Nackdelen med att dokumentera med film och foto var oftast ”För att jag glömde det lite.”, ”Ibland glömde man att spela in och då missade man lite.” Tyvärr var det så att några elever inte hann redovisa sina dokumentationer p.g.a. att de inte blev klara med sitt klädesplagg förrän sista lektionen på terminen.

Utvärderingen som klasslärarna i år 6 gjorde i Igelboda skola vid slutet av året stämmer med min bild av datorer i textilslöjden: ”Det är lättare, med hjälp av datorerna, att få med alla elever i hela arbetsprocessen. Alla elever har, på sin nivå, gjort arbeten som de redovisat.” (Igelboda skola, 2011, s. 3)

Jag visade mitt arbete med eleverna på e-smart under våren 2011. E-smart bedrivs i kursform och tillhandahåller e-pedagogiska tips för Nacka kommuns lärare. Alla pedagoger i Nacka kommun kan ansöka om att komma med på en e-smart kurs. Kursen avslutas med ett

e-smartMeet där alla deltagare visar upp sina smarta e-pedagogiska arbetssätt med eleverna. Vid detta Meet fick jag många positiva kommentarer från andra lärare i kommunen när jag visade en utvald elevfilm. Standarden på filmen ansågs så hög att många trodde att det måste ha varit en vuxen pedagog inblandad vid sammanställningen av materialet. Jag fick dementera detta, eleverna är mycket tekniskt kunniga och snabba med att lära sig programmen i sina MacBooks.

Min bedömning var att eleverna tog textilslöjden mer på allvar och gjorde ett bättre arbete. Eleverna uttryckte också muntligen att det var roligt att få in nya spännande moment i textilslöjdsundervisningen. Eleverna var också duktiga på att hjälpa varandra med problem och lösningar av digital art. Vidare var eleverna duktiga på att sätta tal, text och musik på stillbilder/filmsekvenser samt inspirera sina klasskamrater. Som en extra bonus fick jag även andra filmer från elever t.ex. om hur man torrtovar.

5. Diskussion

Jämfört med den tidigare kursplanen, dvs LPO 94, finns det skillnader i Lgr 11, t.ex. att "Elevernas förmåga att analysera och värdera sitt slöjdarbete betonas mer." (Skolverket, 2011a, s. 6). Orsaken till denna ändring i kursplanerna är ett resultatet av Skolverkets nationella utvärdering av slöjddämnet, NU-03. "Av utvärderingen framgick bland annat att slöjdundervisningen lägger stor betoning på görandet, men att elevernas lärande i görandet behöver uppmärksammas i större utsträckning av både lärare och elever." (Skolverket, 2011a, s.6)

I den nya läroplanen står det om slöjdens arbetsprocesser:

- * "Slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning och värdering av arbetsprocessen. Hur delarna i arbetsprocessen samverkar till en helhet.
- * Undersökande av olika material och hantverkstekniska möjligheter.
- * Dokumentation av arbetsprocessen i ord och bild, till exempel i en loggbok." (Skolverket, 2011b, s. 215)

För att söka stöd för min undervisning besökte jag även Stockholms Universitetsbiblioteket för att låna adekvat litteratur i ämnet. Jag fick hjälp av en mycket ambitiös och hjälpsam bibliotekarie som gjorde sitt yttersta för att hitta böcker med orden "dator" och "slöjd" i titeln. Resultatet var noll för varje sökning. Detta är något som bekräftas i boken "En egen dator som redskap för lärande" (Hallerström & Tallvid, 2008) där författarna beskriver ett Ett-till-Ett projekt på två högstadieskolor i Falkenberg. Där används datorerna i alla ämnen utom övningsämnen. Det fanns en lärare i projektet som tyckte att datorerna inte påverkat

undervisningen. Den undervisande läraren motiverade att hon/han undervisar i ett estetiskt ämne. Det har, enligt författarna, visat sig att ämnes karaktär och tradition har betydelse för hur man upplever nyttan av att alla elever har tillgång till en dator (Hallerström & Tallvid 2008).

När det gäller att använda datorer i textilslöjden så tror jag det hela hänger på att man som lärare vågar. Det gäller att våga kasta loss och prova okända marker. Med okända marker menar jag att man inte måste vara expert på allt. Jag som lärare känner mig trygg i min roll som textillärare men jag kan och kommer inte kunna lika mycket om datorer som dagens elever. Jag är helt övertygad att dagens elever, som till största delen haft tillgång till datorer hela sitt liv, har ett mer naturligt förhållande till datorer än den generation som jag tillhör. Jag som lärare handleder eleverna i den textila delen. Jag berättar om terminens mål och vilka tekniska hjälpmedel eleverna kan/ska använda när de ska dokumentera arbetsprocessen. Eleverna löser sedan uppgiften individuellt och möter de problem på vägen försöker jag i första hand hjälpa till. Kan jag som lärare inte lösa problem av teknisk art när det gäller datorerna finns det alltid någon villig elev i klassen som gärna hjälper till. Jag tror att så länge man är nyfiken och villig att lära nya saker så behöver man inte vara expert på allt. Vi lär av varandra, eleverna och jag.

5.1 Förbättringar

Efter att eleverna har redovisat för mig och klassen så vill jag ha en kopia på redovisningen. Detta har varit ett problem och som jag upplevt som lite tjatigt. Det har helt enkelt varit svårt att få alla elever att ge mig en kopia. Jag får ofta höra ”Jag har redan mailat den till dig.” Ofta hinner jag inte titta i min e-post under lektionstid utan gör det först när eleverna har gått därifrån. Då upptäcker jag att jag inte fått någon e-post från berörd elev. Det som ställer till problem är att eleverna inte är vana att e-posta. De använder andra sätt att förmedla sig på. Det som blir fel är ofta att de inte skrivit rätt e-postadress, att de glömt att bifoga bilagan, att arbetet varit för stort och inte gått att e-posta etc. Det krävs ibland många påminnelser och det behövs därför ett bättre forum att lägga upp arbetena på.

Jag kommer också förfina mina instruktioner till eleverna, bl.a. vill jag att eleverna dokumenterar sina förväntningar på det klädesplagg som de kommer att sy. Hur tror de att det kommer att gå, blir det en lätt eller svårt sömnadsprocess, kommer det att ta lång tid att sy klädesplagget eller kommer det att gå fort etc. Jag kommer också tidsbegränsa redovisningarna för att de ska bli lagom långa. Sist av allt, efter att ha läst elevernas utvärderingar, kommer jag inför höstterminen 2011 förespråka att eleverna endast dokumenterar med iMovie, istället för Keynote, och gör en film av dokumentationen. För det har eleverna, i min utvärdering, sagt var allra roligast att titta på!

Bilaga 1

Elev som ritar av ett mönster och samtidigt dokumenterar sitt arbete.

Klassrumsbild.

Bilaga 2

Elev som lägger ut mönsterdelarna på tyg och dokumenterar sitt arbete.

Elev som syr och samtidigt dokumenterar sömnaden med kameran i datorn.

7. Referenslitteratur

- * Apple (2011a). www.apple.com/se/iwork/pages/ Hämtad 2011-09-17
- * Apple (2011b). www.apple.com/se/iwork/keynote/ Hämtad 2011-09-17
- * Apple (2011c). www.apple.com/se/ilife/imovie/ Hämtad 2011-09-17
- * Igelboda skola (2011). Kvalitetsredovisning läsåret 2010/11, år 6
- * Hallerström, H. & Tallvid, M. (2008). En egen dator som redskap för lärande. Media-Tryck sociologen.
- * Skolverket (2000). Grundskolans kursplaner och betygskriterier 2000. Fritzes
- * Skolverket (2011a). Kommentarmaterial till kursplanen i slöjd. Edita.
- * Skolverket (2011b). Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011. Edita.

